

Pek muhterem A z i z Beyefendi, 1.III. tarihli lûtuflâr mektubunuzu daha 9.III. tarihinde teşekkürlerle aldım. O zaman sümestir başı münasebeti ile fazla meşgul olduğumdan maalesef derhal cevap veremediğimi lûtfen mazur görmenizi istirham ederim. Kürsümün tâ harbin sonundan itibaren hemen hemen beş sene münhal kaldığından ihmal edilen bir çok işlerle uğraşmağa mecbur oldum. Bugün artık üniversitenin paskalya tatilinden bilistifade zât-i âlinize mektub yazmağa vakit bulabildim.

Üç ay burada kaldıktan sonra Viyana'ya epeyce alıştık. Tabii olarak refikam cariyez ara sıra hasretin acısını çeker. Bendeniz onu mümkün olduğu kadar gezdirebilir, tiyatrolara götürürüm ve bu suretle yeni vatanın cazibe ve güzelliğine işindirmağa çalışırım. Buranın tiyatro ve bilhassa opera temsilleri fevkalade güzeldir. Vakıa en büyük ve enfes tiyatrolar olan Opera ve Burgtheater yanıp tahrib olunmuştur, fakat ikinci dereceli binalarda işe devam ederler. Şarkî söyleyenler, bale ve dekor güzide, eskiden Avrupa'da gördüğümde daha mükemmeldirler. Ondan başka gece hayatı pek yoktur, Viyanalılar görünüşe göre eski adetlerini tamâile değiştirip erken kalkar, erken de yatarlar. Sokaklar akşamlayın ssat dokuzda tenha.

Enstitümüzde Türkçeye çok büyük ehemmiyet verilir. İki profesör, bir lektör ve bir ilmi yardımcı lisân, edebiyat ve tarih hakkında ders verir, ayrıca akşam üstü herkese açık olan popüler Türkçe dersleri de vardır. Madamı sefaretin konsolosluk kısmında kaydettirdiğim zaman sefire kartvizitimi gönderdim, bizi kabul buyurdu. Bizimle uzun bir hasbihalde bulunan sefir Tahir Numan bey çok kibar ve samimi bir adamdır. İstanbul'dan ayrıldığımız halde buralarda dahi kendimizi Türkiye'ye yakın hissedebilmemiz bizi son derece memnun etmiştir.

Alman tarafından aldığım habere göre profesör Bittel'e İstanbul Üniversitesinde bir kürsü verilecektir. Bu haber zât-i alinizi şubhesiz sevindirmiştir. —

Yıllığın hemen bitmiş olması bendenizi çok memnun kılmıştır. Tasavvur etmediğim bu vaz'iyete karşı küçük bir tebliği göndermemeye dair lûtfen verdiğiniz müsaadeden istifade etmeyip hazır olan yıllık altüst etmeğe kalkmayacağım. Afvüniza mağruren kısa bir tebliğ şeklini alacak olan yazımı bilahere zât-i alinize göndereceğim. Yazıyı beğeneceğiniz takdirde belki başka bir fırsatla neşredebileceksiniz. Acelesi hiç yoktur.

Sık sık hatırladığım müzedeki eski arkadaşlara bendeniz tarafından selâm söylemenizi istirham ederim. Zât-i aliniz ve müze için burada yapabildiğim herhangi bir iş varsa, bendenize derhal emir buyurmanızla rica ederim. Kendimi müzeye bağlı hissetmek bendeniz için en büyük zevkidir. Refikam cariyez zât-i alinize hürmetle selâm söylüyor, bendenizde en derin hürmetlerimin lûtfen kabulünü istirham eylerim, Efendim.

Fritz Rudolf Kraus.

Habire ve Muayezet D. gönye iade etmişler.
D. Saucan. 2.V. 1950

Pek muhterem A z i z Beyefendi, Viyana'da yerleştikten, yani ev eşyamızla kitablarımızı bir tek mobilyalı odaya bir az zorla soktuktan sonra artık normala yakın bir hayat tarzına başlayabildik. Binaenaleyh Zâtiâlinizi bu mektubla rahatsız etmeğe zaman ve inkân buldum.

Seyahatımız gayet güzel geçti. Hava yolculuğumuz çok rahat ve çabuk idi. Atina-da kalamadığımız bir hayli üzüldük, ma-amafih Roma'da geçirdiğimiz hafta bu kaybı telaffi etmiştir. Roma'yi çok canlı ve cazibeli, harpten evvelki haline nazaran da büyümüş bulduk. Sokaklar kalabalık, vitrinler her türlü enfes eşya ile dolu, halk çalışkan, nazik ve güler yüzlü. Her yerde büyük hususî ve resmî binalar inşa edilmektedir. Üstelik hava fevkalade güzel ve adetâ ilkbahar gibi idi, bir gün Albano dağlarında bile geçirebildik. Bu sevimli şehirden ayrılmak (ne de sabahlayın saat beşte kalkmak suretiyle!) bir az gücümüze gitti. Durmadan Roma'dan Viyana'ya gittik, bu defa bir az rüzgârlı havada. Po ovasından yükselen karlı Alp dağlarının muntazam manzarası rüya gibi idi, 4000 metre irtifada dağların üstünde yolumuza devam ederek öyleyin Viyana teyyare meydanına indik: kar ve viraneler. Fakat bizi karşılamak için gelen akrabamızla dekan bizi otomobillere alıp derhal bir dostluk havasını yarattılar. Bir çok tahribata rağmen Viyana halâ şahane bir şehirdir. Hayat da normala yakın, ancak nakliyat vasıtalarında bir az kitlik var, birçok tramvay ve banliyö hatları işlemiyor. Erzak artık bol ve çeşitli, pastalar her zaman olduğu gibi nefis ve mütenevvi, diğer bütün eşya da mevcut. Fiatlar umumiyetle İstanbul fiatlarından ucuz; kömür, sigara, damga pulu çok pahalı. En büyük müşkülât mesken buhranıdır, hiç olmazsa yeni gelen bizler için; hava parası da bir hayli yüksek (Roma'da keza). Henüz sömestr tatili dolayısıyla derslere başlamadığımdan üniversite hakkında fazla bir intibam yok. Enstitümde hoca olarak eski bir hocamla eski üniversite arkadaşımı bulup bu suretle derhal kendimi dostlar arasında hissettim. Refikam cariye için bittabi yeni muhite ve lisana alışmak güç olsa da büyük cesaretle bu yeni vazifelerini üzerine aldı. Halk nazik, fekat çok çekmiş oldukları yüzlerinden ve hareketlerinden belli. Bununla beraber herkes bize yardım eder, ailemiz Türkiye'den geldiğini ifşa ettiği zamanlar da herkes buna çok sevinir.

Kendimizden okadar fazla bahsetmiş olduğumdan özür istirham ederek müze işlerine geçmeme müsaade buyurmanızı reca eylerim. Dostum Dr. Kemal Balkan'dan aldığım bir mektubdan Hamid Zübeyr beyin makamından uzatıldığını hayretle öğrendim. İnşallah yerine işten anlar biri geçip o idareyi temizler, yeniden sağlam bir tarzda kurar. Bu değişiklik iyi neticeler verecek diye sevinir, hemde şahsen belki erken ayrıldım diye arkadan üzülürüm. Ne yazık ki o günü Müzede göremedim.

Yerime talib olan sabik profesör ve buradaki selefim Christian hakkında, Zâtiâlinize İstanbul'da arzettiğim malumatı tamamlayan malumat en emin kaynaklardan topladım. Christian takriben 60 yaşında olup harbdan sonra uzun zaman mahpus idi, maamafih bu son zamanlarda hususî amnesti almıştır. Kendisi asirioloji ile artık pek uğraşmamıştır, tabletler de okuyamaz. Anladığıma göre profesör Bossert'den sanki Müze namına bazı teklifler alan Christian, kendisini surkatiyede resmî iş saatlerine bağlamayan, Türkiye'de kendi eserlerini yazmak ta vur eden bir alimdir. Arkeolojik ve etnolojik malumatı çok geniş, çok ta çalışkandır. Tabii olarak çalışmalarını idarî sahada değil, münhasıran ilim sahasında dirlar. Çok sert ve iyi üniversite hocasıdır imiş.

İlk ziyaret ettiğim profesör Hofrat Keil idi. 70 yaşını bitirmiş olup, bana çok dinç görünen profesör profesörlüğünün burada "şeref senesi" denilen son senesinde bulunup sonunda tekaüde sevkedilecek. Selâmlarınıza çok sevindi ve bilmukabelede bulundu, zevkle de Türkiye'de geçirdiği zamandan bahsediyordu.

Bendeniz vaktiyle Eski Şarkta bulunan iki san'at eseri hakkında küçüçük bir etüd hazırlamıştım. Gitmeden evvel bunu Zâtiâlinize yeni Yıllık için arzedecektim, fakat dosyalarımı sandıklara yerleştikten artık bulamadım. Geç değilse emir buyurursanız kısa bir Türkçe yazıyı hazırlayabilirim, iki de fotoğraf lâzım olacaktı.

Başınızı artık fazla ağırtmayayım. Zâtiâlinizden cevap alabilsem son derece memnun olurum. Bendenize ve refikam cariyeğe her zaman gösterdiğiniz hüsnüniyet, bize yaptığınız sayısız iyiliklere bir daha candan teşekkür ederim. Zâtiâlinize ve sevdiğim Müzeye daima her hizmete hazır olduğumu da bir daha arzedeğim. Bu husustaki emirlerinizi sabırsızlıkla beklemekteyim.

Derin hürmetlerimin lütfen kabulünüzü istirham ederim, Efendim.

Fritz Rudolf Kraus.

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlerle İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tarihi

Aziz Ogan Koleksiyonu

OGNIST0103802